

ЕКОЛОГІЧНИЙ НАПРЯМ ДІЯЛЬНОСТІ ГУРТКА «КВІТНИКАРІ-АРАНЖУВАЛЬНИКИ»

Совгіра С.В., д.п.н., проф., Гончаренко Г.Є., к.б.н., доц.,
Люленко С.О. викл.

Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини,

Глобальні проблеми сучасності вимагають негайного переосмислення установки, що історично склалася в людській свідомості, направленої на споживацьке відношення до природи. Вступ людства в епоху нових взаємостосунків з природою вимагає зміни не тільки його поведінки, але, що особливо важливе, зміни його ціннісних орієнтирів. Саме тому однією з актуальних проблем сучасного суспільства є проблема формування екологічної культури особистості. Формування екологічної культури здійснюється у процесі екологічного виховання.

Система екологічного виховання передбачає врахування основних його аспектів:

- національного та регіонального підходів до вибору навчального матеріалу екологічного спрямування;

- гуманістичну спрямованість і зростаючу роль екологічних чинників у вирішенні глобальних проблем людства (раціонального використання природних ресурсів, забезпечення населення екологічно чистими продуктами харчування, захисту середовища від забруднення промисловими та побутовими відходами);

- збереження фізичного і духовного здоров'я людини;

- зв'язку між набутими екологічними знаннями і життям, розкриття їх цінності не лише у виробництві, а й у повсякденному житті людини.

Починати екологічне виховання необхідно з шкільного віку, оскільки в цей час набуті знання можуть надалі перетворитися в міцні переконання.

Тому у загальноосвітніх школах велика увага приділяється екологічній роботі та природоохоронній діяльності, однією із форм якої є робота гуртка «Квітникарі-аранжувальники».

Метою роботи гуртка є:

- навчити вихованців розуміти значення квітів та квітникарів в житті людини;

- вивчати біологічні особливості та видову різноманітність різних груп квіткових рослин, які використовують в зовнішньому та внутрішньому озелененні школи;

- вивчити способи розмноження квіткових рослин, біологічні особливості основних груп кімнатних рослин;

- познайомитися з видами та правилами догляду за квітковими рослинами.

Зміст діяльності гуртка включає: озеленення кімнат та коридорів школи; допомогу усім бажаючим у вирощуванні кімнатних рослин;

співпрацю з батьківським колективом; постійний догляд за рослинами; співпрацю у обміні рослинами та посадковим матеріалом з іншими гуртківцями регіону; участь в акціях та конкурсах природоохоронного циклу; створення колекції та каталогу кімнатних рослин; проведення виставки колекцій кімнатних рослин, екскурсії, розробку екологічної стежини «У світі кімнатних рослин».

Важливим для такої роботи є те, щоб основний склад гуртка мало змінювався, тоді гуртківці, які починають роботу у 4-му класі, завершать її у 10-11-му класі. Такі довготривалі проекти мають великий виховний вплив, формують справжніх дослідників, розвивають наполегливість, терпимість, віру в свої сили за результати роботи. Діти, які займаються такими проектами в більшості обирають біологічний та екологічний напрямки у подальшому навчанні.

В роботі гуртка значне місце займає дослідницька діяльність. Початковими дослідженнями гуртківців є вивчення впливу мікроклімату приміщень школи на ріст і розвиток кімнатних рослин. Особливо це стосується температурного режиму. Більшість рослин здатні рости і розвиватися в широкому діапазоні температурних коливань, а для деяких видів коливання температури на 5°C призводить до зміни їх в розвитку або до загибелі. Це такі рослини як: сенполія, сансев'єра, бальзамін, колеус. Тому у школі їх можна вирощувати з весни до початку зими. За відповідних досліджень можливо підібрати такі види, які витримують коливання температури і є менш вибагливі до абіотичних чинників.

Найчастіше для приміщень кімнат та коридорів висаджуються: хлорофітум, плектрантус, сеткреазі, різні види традесканцій, циссус ромболистий, плющ, різні види пеларгоній, бегоній та кактусових.

Робота гуртка включає як щоденні дослідження, так і проектну діяльність, коли закладається план, ставиться мета, які будуть реалізовані через 5-6 років. Вихованці гуртка проводять реалізацію завдань упродовж кількох років, у тім числі і роботу з амарилісом гібридним. Амариліс або гіпеаструм належить до світлолюбних рослин. Під час вегетації необхідно інтенсивно поливати і регулярно підживлювати мінеральними та органічними добривами. Оскільки час вегетації припадає на літній період і можливість підживлювати у гуртківців відсутня, цибулини можна висадити у відкритий ґрунт.

На першому етапі рослини проходять акліматизацію, під час якої виростають листки та відрощується зруйноване коріння. У перші дні необхідний інтенсивний полив на ніч. Полив та розпушування ґрунту для рослини проводиться систематично протягом літа.

У відкритому ґрунті рослини перебувають до кінця вересня, початку жовтня. За цей час вони нагромаджують велику кількість поживних речовин. З жовтня місяця амариліси потребують періоду спокою, при зменшеному та обмеженому поливанні. Їхні листки обрізають, висаджують

групами або поодинокі у підготовлену зелену суміш (пухку суміш із дерново-глинистої, листяної, перегною та піску) і розмішують при температурі +8-10°C.

В амарилісів можна регулювати період спокою. Час від часу поливаючи (дуже рідко, щоб не пересохла земляна грудка), слідкувати доки рослина не почне викидати стрілку з бутонами. І коли вона відросте на 10-12 см, тоді рослини виставляють на світле місце і інтенсивно поливають. Рослини цвітуть дуже яскравими квітками більшого розміру, ніж раніше. В основному в амарилісів утворюються 1 квітконіс, а після такого догляду в кількох рослин утворюється по 2 квітконіжки. Під час пересаджування по завершенню цвітіння молоді цибулини відділяються від материнських і висаджують в окрему посудину. Молоді рослини зацвітають на 3-4 рік після відділення від материнських. Розмір посудини має бути на 2-3 см більшим по діаметру від розміру цибулини. Цибулини не загортають повністю ґрунтом, залишають частину відкритою.

Амариліси відносяться до групи рослин, з яких у школі створюють квіткові композиції. Композиції з амарилісів різних кольорів (білих з червоними смужками, темно-червоних та світло-червоних) прикрашають кімнати або коридори школи упродовж місяця.

При потребі можна регулювати період цвітіння рослин. Все залежить від тривалості періоду спокою та температури. Якщо довго не з'являються стрілки, варто рослини винести в приміщення з температурою +20°C.

Рання весна – найкраща пора для пересаджування рослин. Деякі рослини погано переносять пересаджування, наприклад, ті, які знаходяться у періоді цвітіння, а також обдаровані природою грубим м'ясистим корінням.

Для оздоровлення довкілля та пропаганди екологічної інформації гуртківці розробляють плани з озеленення та благоустрою шкільних дворів, закладають алеї випускників, дендрарії, розбивають альпійські гірки, квітники, газони, формують шкільний фітопарк і створюють колекційні відділи із місцевих і рідкісних видів рослин, озеленюють зовнішні периметри території шкіл, проводять конкурси листівок і плакатів, для жителів мікрорайону дні відкритих дверей.

Література

Совгіра С.В. Технологія та організація природоохоронних робіт: Підручник / Совгіра С.В., Гончаренко Г.Є., Люленко С.А. – К. : Наук. світ, 2011. – 319 с.

Совгіра С.В. Екологія : озеленення навчального середовища : Навч. посібник / Совгіра С.В., Гончаренко Г.Є., Містрюкова Л.М., Гензьора Т.М. – К. : Наук. світ, 2010. – 319 с.